

Onderwijs 2032?

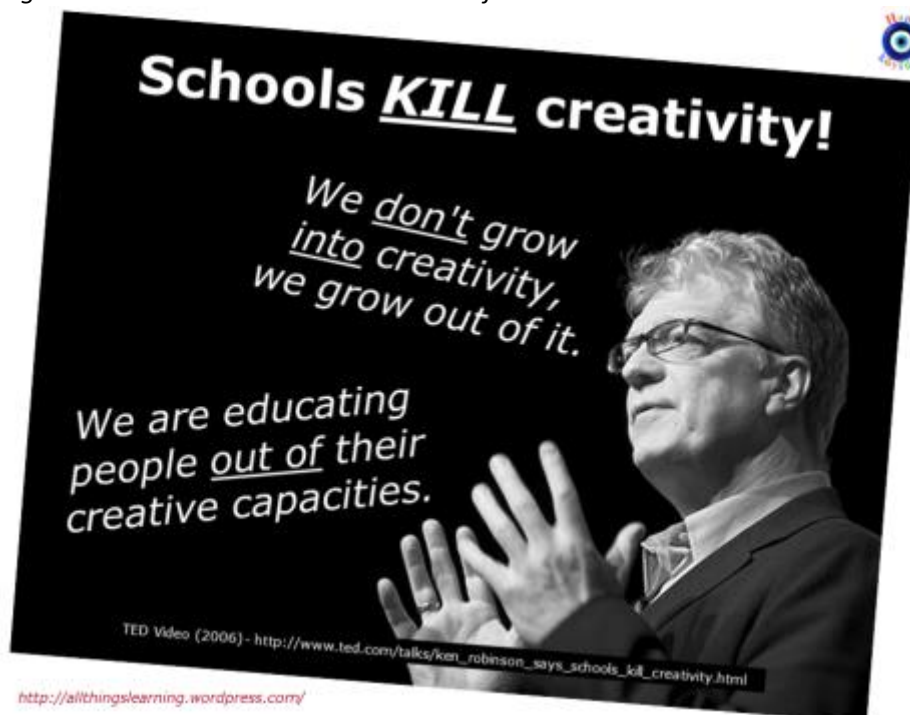
Ik heb deze zomer het boek gelezen van Ken Robinson met de titel "The Element. How finding your passion changes everything" uit 2009. Zijn motto in dit boek is: *Schools kill creativity*. Nog steeds zijn scholen in deze eeuw niet in staat om goed te kijken naar de talenten van leerlingen en hun de ontplooiingsruimte te geven die zij nodig hebben.

Ik citeer uit zijn boek graag de volgende anekdote:

"Een onderwijzeres gaf tekenles aan een groep zesjarigen. Achter in de klas zat een meisje dat normaal niet erg oplette. Behalve bij de tekenles. Meer dan twintig minuten zat het meisje met haar armen om het papier gebogen en ging ze volledig op in wat ze deed. De onderwijzeres vond dit intrigerend. Na een tijdje vroeg ze het meisje wat ze aan het tekenen was. Zonder op te kijken zei het meisje: "Ik maak een portret van God". Verrast zei de onderwijzeres: "Maar niemand weet toch hoe God eruit ziet?". Het meisje zei: "Nou, zo meteen wel".

Ken Robinson stelt vast: *"Ik ben er heilig van overtuigd dat we allemaal worden geboren met enorme natuurlijke capaciteiten en dat we, naarmate we meer tijd in de wereld doorbrengen, het contact met deze capaciteiten verliezen. Ironisch genoeg is het onderwijs een van de voornaamste oorzaken hiervan.....Een aantal van de briljantste en creatiefste mensen die ik ken, deden het niet goed op school. Velen van hen ontdekten pas wat ze konden – en wie ze eigenlijk waren – nadat ze van school gingen en waren hersteld van het onderwijs."*

Wat is het doel van onderwijs? Gaat het om conformiteit of creativiteit? Scholen van nu zijn nog steeds gecreëerd naar het beeld van het industriële tijdperk van 150 jaar geleden. En ze weerspiegelen nog steeds de fabriekscultuur: het onderwijs wordt georganiseerd volgens het

principe van de lopende band en in standaard tijdseenheden, gemarkeerd door het rinkelen van de bel, net als bij een fabriek, waar het begin van de werkdag en het begin en het einde van de schaftpauze wordt aangegeven. Leerlingen worden in groepen onderwezen, volgens leeftijdsprincipe, alsof hun belangrijkste overeenkomst hun productiedatum is.

De fout van de huidige beleidsmakers -Sander Dekker inclusief- is dat ze denken dat ze het onderwijs het beste rijp kunnen maken voor de toekomst door nog meer te doen van wat ze in het verleden al deden. Meer van hetzelfde dus. Daarbij richten zij zich op drie factoren in het onderwijs:

Ten eerste: Beleidsmakers en politici bemoeien zich maar al te graag met het vakkenpakket en de inhoud van het curriculum: de oude vakkenhierarchy wordt hierdoor meestal versterkt, de terug-naar-de-basis-neiging leidt o.a. tot het vaststellen van kernvakken. Andere disciplines, die juist ruimte bieden voor de creativiteit van leerlingen, worden hierdoor naar de marge gedrukt.

Ten tweede leggen de beleidsmakers de nadruk op de resultaten via o.a. gestandaardiseerde toetsen om de internationale ranking te waarborgen. Ik geloof niet dat er veel leerlingen zijn die 's morgens hun bed uitspringen en zich afvragen hoe ze de lees- of rekenscore van Nederland in het PISA-onderzoek kunnen opkrikken.

Ten derde bestraffen beleidsmakers de 'falende' scholen, die niet binnen het format van de beoordelingscriteria vallen.

De invoering van de verplichte rekentoets is het laatste huiveringwekkende voorbeeld van zowel vakkenhierarchy als gestandaardiseerde beoordeling. Leerlingen worden door de rekentoets straks letterlijk 'weggecijferd': in 2016 kan je als leerling zakken voor je examen als je een onvoldoende scoort voor alleen die ene toets! En de scholen krijgen de schuld, tenminste zo staat het in de brief van de staatssecretaris van juni 2014: Ik citeer: *"Leerlingen mogen niet de dupe worden van scholen die het rekenonderwijs nog niet op orde hebben"*.

De school van de toekomst?

Welke kennis, welke vaardigheden hebben leerlingen nodig? Wat zijn de 21st century skills?

Onder 'hard skills' wordt specifieke kennis en vaardigheden verstaan, die kunnen worden gedefinieerd en gemeten. Voorbeelden van hard skills zijn vaardigheden zoals:

- * lezen en schrijven
- * rekenen
- * het spreken van een vreemde taal
- * de vaardigheid om bepaalde computerprogramma's of speciale apparatuur te gebruiken.

Onder 'soft skills' of 'life skills' verstaan we persoonlijke, emotionele, sociale en intellectuele vaardigheden.

- * informatievaardigheden, organisatievaardigheden
- * probleemoplossend vermogen
- * reflecteren, kritisch denken
- * samenwerken in een groep
- * op opbouwende wijze omgaan met culturele verschillen (culturele intelligentie)
- * het motiveren van zichzelf en anderen
- * coachen
- * luisteren
- * metacognitieve vaardigheden
- * zelfvertrouwen.

Helen Parkhurst, de grondlegster van het daltononderwijs, vond al dat onderwijs een brede functie dient te hebben: onderwijs behoort leerlingen juist cultureel en moreel te vormen zodat ze

zelfredzaam zijn en zich sociaal verantwoordelijk voelen. Het gaat niet alleen om de 'hard skills', ook om persoonsvorming en socialisatie.

Eigenlijk hebben wij als pedagogen gefaald: we zijn er nog niet in geslaagd om de politici en de beleidsmakers te overtuigen van ons gelijk. De pedagogie, de persoonlijke ontwikkeling van de leerling dient weer meer centraal te komen staan. In de toekomst zijn brede vorming en ontwikkelingsgericht onderwijs broodnodig omdat het leerlingen ondersteunt in hun identiteitsontwikkeling, hun sociale betrokkenheid en democratisch burgerschap in een steeds complexer wordende maatschappij. In plaats van de vraag hoe wij de leerling in de afvalrace van het huidige onderwijs moeten inpassen, moeten we ons de vraag stellen hoe wij het onderwijssysteem van de toekomst moeten afstemmen enerzijds op de onbegrensde leermogelijkheden via Internet en anderzijds op de talenten van de leerlingen die straks onze maatschappij vorm moeten gaan geven.

Helen Parkhurst zei het al: Wat wij nodig hebben in deze maatschappij is mensen zonder vrees! Mensen die met zelfvertrouwen, creativiteit en flexibiliteit in de maatschappij van de toekomst hun verantwoordelijkheid kunnen en durven nemen.

Voor mij blijft de vraag welke visie op onderwijs toekomstbestendig zal blijken te zijn. Die van de beleidsmakers of die van ons pedagogen, daltondocenten?

Wilt u ook bijdragen aan het debat met Sander Dekker? Kijk op [http://www.onderwijs2032.nl/?utm_source=e-mailnieuwsbrief&utm_medium=email&utm_campaign=Voortgezet+Onderwijs](http://www.onderwijs2032.nl/?utm_source=emailnieuwsbrief&utm_medium=email&utm_campaign=Voortgezet+Onderwijs)

Paul Hendriks
Rector Dalton Voorburg